

SPRAWOZDANIE NR .....
PREZYDENTA MIASTA OPOLA

z dnia ..... 2025 r.

Prezydenta Miasta Opola
z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej w 2024 r.
oraz informacja o potrzebach w tym zakresie

Sprawozdanie z realizacji zadań
z zakresu wspierania rodziny oraz pieczy
zastępczej w 2024 r. oraz informacja
o potrzebach w tym zakresie

Opole, 2025 rok

Spis treści

Wstęp	3
1. Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny	4
1.1. Formy prowadzenia wsparcia dla rodzin	5
1.2. Efekty pracy asystentów rodziny w 2024 r.	7
1.3. Placówki wsparcia dziennego	9
2. Piecza zastępcza	12
2.1. Rodzinna piecza zastępcza	12
2.2. Efekty pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	18
2.3. Działania MOPR na rzecz wspierania pieczy zastępczej oraz ich efekty	21
2.4. Instytucjonalna piecza zastępcza w mieście Opolu.....	23
3. Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	39
4. Zadania powiatu realizowane w 2024 r. w zakresie pieczy zastępczej - dane statystyczne	40
4.1. Świadczenia pieniężne na rzecz wychowanków z rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych	40
4.2. Zadania powiatu realizowane w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	41
5. Perspektywy i zadania do realizacji w zakresie pieczy zastępczej.....	48
5.1. Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Opolu na lata 2025-2027.....	48
5.2. Potrzeby pieczy zastępczej w mieście Opolu	54

Obowiązek sporządzenia sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej w 2024 r. oraz informacja o potrzebach w tym zakresie, wynika z art. 179 ust. 1 oraz art. 182 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Wstęp

Preambuła ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opiewa, iż:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”, organy administracji publicznej zobowiązane są do podejmowania działań na rzecz wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dalej: ustawa o wspieraniu rodziny, Miasto Opole realizuje zadania gminy oraz powiatu w zakresie:

- wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji oraz
- systemu pieczy zastępczej w ramach zespołu osób, instytucji i działań ukierunkowanych na zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Zgodnie z art. 2 ust. 3 wyżej powołanej ustawy, jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek

samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w formach:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem, a także zadania powiatu w ramach rodzinnej pieczy zastępczej Prezydent Miasta Opolą wykonuje za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu (dalej: *MOPR w Opolu*), będącego jednocześnie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast zadania powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej Prezydent Miasta Opolą realizuje poprzez Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Opolu (dalej: *COAPOW w Opolu*).

---

1. Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny

W celu ustalenia priorytetów i strategii Miasta Opolą w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Rada Miasta Opolą przyjęła Uchwałę NR X/168/24 Rady Miasta Opolą z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia ***Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Opolu na lata 2025-2027***, który stanowi kontynuację Programu na lata 2022-2024.

Wprowadzając ustawę o wspieraniu rodziny, zastępującą zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, regulujące system pieczy zastępczej, ustawodawca nałożył nowe obowiązki na samorządy. Pomoc rodzinie naturalnej pozostała w gestii gminy, natomiast organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Obowiązki gminy kładą nacisk na wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub powrotu do niej dziecka oraz stworzenie systemu wsparcia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci.

1.1. Formy prowadzenia wsparcia dla rodzin

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- 2) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- 3) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 4) pomocy w integracji rodziny,
- 5) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, które realizowane są za zgodą i aktywnym udziałem członków rodziny, we współpracy ze specjalistami pracującymi z rodziną, m.in.: pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, kuratorem sądowym. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy, w szczególności w formie:

- (1) poradnictwa rodzinnego;
- (2) terapii rodzinnej, rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjologiczne, mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań;
- (3) pracy socjalnej;
- (4) zapewnienia dziecku opieki i wychowania poza rodziną.

Rodzina otrzymuje pomoc w szczególności poprzez działania:

- 1) specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną;
- 2) placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) grup wsparcia;
- 4) asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku, gdy ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, do rodziny kierowany jest asystent.

Pracę z rodziną podejmują asystenci również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, tj. zabezpieczenia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dominującym powodem, w związku z którym rodziny zostają objęte wsparciem asystenta, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zdarza się również, że przyczyna trudności w opiece nad dziećmi wynika z niepełnosprawności intelektualnej lub choroby psychicznej rodziców. W wymienionych grupach występują ponadto: brak pozytywnych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego, traumatyczne wydarzenia w życiu osobistym, bezrobocie, choroby, przemoc, nieporadność życiowa i brak umiejętności budowania życia w oparciu o wartości, a także ubóstwo finansowe.

W 2024 r. rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystały ze wsparcia asystenta, przy współpracy z pracownikiem socjalnym. Trzech asystentów rodziny pracowało z 58 rodzinami, w których wychowywało się 124 dzieci (w tym 14 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej). Spośród rodzin objętych wsparciem asystenta, z 12 rodzinami prowadzona była praca w okresie powyżej 12 miesięcy, a przeciętny czas pracy wyniósł 16 miesięcy. Wynika to z faktu współwystępowania wielu problemów w rodzinach, skali degradacji systemu wewnątrzrodzinnego i realnego zagrożenia umieszczenia dzieci poza rodziną. Dokonanie zmian jest procesem długofalowym i wymaga czasu.

Realizując zadania wynikające z ustawy, z każdą rodziną opracowany został „*Plan pracy z rodziną*”, we współpracy z członkami rodziny i po przeprowadzeniu konsultacji z pracownikiem socjalnym – w roku 2024 opracowano 32 aktualizacje ww. planów oraz 22 nowych planów. Przedmiotowe plany pracy obejmowały zakres działań mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, terminy realizacji i przewidywane efekty działań.

Praca asystenta rodziny jest wieloaspektowa. Wymaga poznania systemu funkcjonowania rodziny, pozyskania jej zaufania oraz autentycznej woli i motywacji do współpracy ze strony rodzin. Wspieranie rodziny jest procesem długofalowym, gdyż poziom degradacji rodzin jest często bardzo głęboki. Moment, w którym rodziny zostają objęte wsparciem asystenta rodziny, wynika z poważnego kryzysu rodziny, która jest zagrożona umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej albo dzieci już zostały umieszczone poza rodziną, nieprawidłowościami w przebiegu ciąży lub porodu, czy pojawieniem się na świecie ciężko chorego dziecka. Wielość problemów, z którymi wówczas boryka się rodzina jest znaczna i występuje na wielu płaszczyznach jej funkcjonowania. Dlatego

praca z rodziną nie jest procesem krótkotrwałym, wymaga wielu nakładów pracy oraz stosowania różnych form i metod wsparcia.

Spośród działań priorytetowych, asystenci rodziny dążyli do rozwiązania podstawowych problemów rodzin, w tym: socjalnych, mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych (pomoc w: uzyskaniu dokumentów, sporządzeniu pism urzędowych, uzyskaniu prawa do ubezpieczenia, zrealizowaniu wizyt w poradniach specjalistycznych). Ponadto oferowali wsparcie w rozwiązywaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, społecznych w grupie rówieśniczej), a także w podejmowaniu aktywności społecznej.

1.2 Efekty pracy asystentów rodziny w 2024 r.

- w 2024 roku asystenci rodziny pracowali na rzecz 58 rodzin, 34 rodziny zadeklarowały chęć dalszej współpracy i realizowania planu pracy z rodziną, z tego 20 rodzin zostało sędownie zobowiązanych do pracy z asystentem;
- w przypadku 4 rodzin konieczne było zabezpieczenie 10 dzieci w pieczy zastępczej (4 w placówce opiekuńczo-wychowawczej, 6 w rodzinnej pieczy zastępczej);
- przy współpracy z asystentami rodziny poprawione zostały relacje wewnątrz rodziny, związane z pełnieniem ról rodzicielskich, asystenci oddziaływali w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, stanowiącym podstawowy problem rodzin dysfunkcyjnych kierowanych do asystentury rodzinnej;
- udzielano pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, a w rezultacie zwiększono świadomość rodziców wobec możliwości, ilości i sposobów spędzania wolnego czasu z dziećmi;
- przeprowadzano edukację w obszarze rozwijania umiejętności związanych z opieką i wychowaniem dzieci, w tym zakresie: rozumienia potrzeb dziecka, ustalania zasad wychowawczych oraz ich konsekwencji, stawiania granic oraz wymagań adekwatnych do jego możliwości rozwojowych;
- poprawa sytuacji życiowej rodzin poprzez nabywanie wiedzy dotyczącej prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- poprawa sytuacji materialnej rodzin uzyskana dzięki racjonalnemu gospodarowaniu budżetem domowym i analizie wydatków;
- zwiększona motywacja do podejmowania decyzji czy działań;
- systematyczna poprawa dbałości o stan zdrowia i higieny osobistej,

w szczególności dzieci;

- wzmocnienie poczucia wartości, sprawności i niezależności, przekładające się na rozwinięcie samodzielności w rozwiązywaniu trudności życia codziennego;
- poprawa samodzielności rodzin w załatwianiu spraw urzędowych, jak również uzyskaniu należnych rodzinie świadczeń: alimenty, świadczenia rodzinne, dodatek mieszkaniowy, świadczenia z zakresu pomocy społecznej, uzyskanie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej, uzyskanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności;
- reintegracja rodzin, a w razie niemożności reintegracji asystent pomagał w utrzymywaniu prawidłowych relacji rodziców z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej – 14 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny umieszczonych zostało w pieczy zastępczej;
- w 2024 roku w przypadku jednej rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny, jedno dziecko umieszczone w pieczy zastępczej powróciło pod opiekę rodzica;
- udzielano pomocy w poszukiwaniu pracy i w jej utrzymaniu, zachęcano do podnoszenia kwalifikacji, w związku z działaniami asystenta członkowie rodzin czynni na rynku pracy aktywnie jej poszukują i deklarują gotowość i chęć do jej podjęcia;
- w przypadku 3 rodzin, członkowie rodziny ukończyli kompleksowy program reintegracji społeczno-zawodowej;
- w wyniku zgłoszenia przez asystenta rodziny, 5 rodzin otrzymało wsparcie – „Szlachetna paczka”;
- dokonano 51 okresowych ocen sytuacji rodziny;
- 4 rodziny uczestniczyły w warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji rodzicielskich;
- 7 rodzin ukończyło program korekcyjno-edukacyjny dla osób mających trudności z kontrolowaniem złości oraz stosujących przemoc domową;
- w przypadku 8 rodzin, członkowie rodziny podjęli terapię uzależnień;
- 12 rodzin zostało skierowanych do bezpłatnej pomocy prawnej;
- 20 dzieci wzięło udział w zorganizowanych formach letniego wypoczynku;
- 6 dzieci uczestniczyło w warsztatach mających na celu pracę z emocjami;
- zakończenie pracy z 24 rodzinami, w 12 przypadkach ze względu na osiągnięcie celu, w 7 przypadkach ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę.

1.3 Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego funkcjonują od 1 stycznia 2012 roku na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w szczególności rozdziału 3 ustawy „Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka”. Celem powyższej ustawy jest wspomaganie wychowawczej roli rodziny w integralnym rozwoju dziecka oraz przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk zaniedbanych wychowawczo. Ponadto w ramach wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Należy pamiętać, że zasadniczo pobyt w placówkach wsparcia dziennego będzie dobrowolny, jednak istnieje możliwość kierowania do nich dzieci przez sąd.

Jednym z ważniejszych aspektów działalności placówek wsparcia dziennego w systemie wsparcia rodziny, poza oddziaływaniem opiekuńczym, wychowawczym i terapeutycznym wobec dzieci i młodzieży, jest praca z rodziną dziecka, problemów bowiem opiekuńczo-wychowawczych występujących u danego dziecka nie można rozpatrywać w oderwaniu od jego rodziny.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę poprzez działania animacyjne i socjoterapeutyczne,
- łączonej.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej powinna zapewniać dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Z kolei placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej, obok funkcji opiekuńczej opisanej powyżej, powinna realizować również zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne oraz realizować indywidualne programy korekcyjne, programy psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Placówka prowadzona w formie specjalistycznej powinna dostosować rodzaje specjalizacji, w tym rodzaj zajęć, do problemów dzieci, które są kierowane do tej placówki.

Placówka wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizuje działania profilaktyczno-wychowawcze, w tym animacyjne i socjoterapeutyczne. Zajęcia realizowane

są w środowisku otwartym – na ulicy, podwórku, boisku, w parku oraz w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży, tj. tam, gdzie w wolnym czasie funkcjonują nieformalne grupy dziecięce i młodzieżowe.

Warto pamiętać, że placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w połączonych formach, w związku z czym struktura danej placówki powinna zostać określona w jej regulaminie.

Wszystkie funkcjonujące na terenie miasta Opola placówki wsparcia dziennego działają na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Opola.

Zestawienie placówek wsparcia dziennego w latach 2020-2024:

Placówki wsparcia dziennego	2022	2023	2024
Liczba placówek:	12	11	11
Łączna liczba miejsc:	235	220	220
Wartość dofinansowania ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zł)	1 275 194	1 485 000	1 442 875

Placówki wsparcia dziennego z podziałem na formy:	2022	2023	2024
Łączna liczba placówek, w tym w formie:	12	11	11
• opiekuńczej	5	5	6
• specjalistycznej	2	2	1
• pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę	5	4	4

Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola prowadzi monitoring funkcjonowania placówek wsparcia dziennego m.in. w zakresie zgodności wykształcenia osób zatrudnionych w placówce z wymaganymi kwalifikacjami określonymi w ustawie z dnia

9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz z wykorzystania miejsc w placówce.

Zgodnie z art. 28 ww. ustawy pod opieką 1 wychowawcy w placówce wsparcia dziennego w tym samym czasie, może przebywać nie więcej niż 15 dzieci. Maksymalna liczba dzieci mogących przebywać w danej placówce określona jest w opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Opolu.

Podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego środki finansowe przeznaczone na bieżącą działalność placówek otrzymały w wyniku otwartego konkursu ofert przeprowadzanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Środki te pochodzą z opłat za wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i przeznaczone są na realizację zadań ujętych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na dany rok kalendarzowy.

Najważniejsze funkcje (zadania) realizowane przez świetlice są następujące: opiekuńcza, wychowawcza, społeczna, a także terapeutyczna i profilaktyczna. Warto podkreślić, że są one ze sobą ściśle związane:

- **funkcja opiekuńcza** wspiera rodzinę w zakresie zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa i opieki na okres pobytu dziennego w placówce;
- **funkcja wychowawcza placówki** obejmuje także pracę dydaktyczną z dzieckiem, czyli pomoc w odrabianiu zadań domowych i wyrównywanie braków edukacyjnych poprzez np. organizowanie korepetycji prowadzonych przez wolontariuszy;
- **funkcja społeczna placówki** realizowana jest poprzez szeroką współpracę placówki z rodzinami wychowanków oraz środowiskiem lokalnym, tj. podmiotami i instytucjami wspierającymi proces wychowania dziecka (są to m.in. ośrodki kultury, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, poradnie rodzinne, ośrodki pomocy społecznej, sądy dla nieletnich i inne). Funkcja społeczna świetlic przejawia się zatem w działalności wspierającej funkcjonowanie społeczne całej rodziny. Dlatego też w świetlicach, oprócz pomocy i wsparcia, wychowankom często udziela się porad, konsultacji oraz doradztwa rodzicom i opiekunom dzieci przy współpracy z lokalnymi instytucjami pomocowymi;
- **funkcja terapeutyczna placówki** obejmuje organizowane w placówce zajęcia psycho- i socjoterapeutyczne. Mają one na celu korektę niewłaściwych postaw społecznych i wzorców zachowania oraz kształtowanie właściwego stosunku wobec

samego siebie i otaczającego świata. Jednocześnie oddziaływania terapeutyczne stanowią istotną część ogólnego procesu wychowania w placówce.

We wszystkich świetlicach opracowano plan wychowawczy, prowadzono dzienniki zajęć zawierające imienny rejestr beneficjentów, listy obecności, tematyczny plan zajęć oraz harmonogram zajęć. Wykaz placówek wsparcia dziennego znajduje się w załączniku do niniejszego sprawozdania.

---

2. Piecza zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana na podstawie art. 32 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie dziecka w środowisku zastępczym. Piecza zastępcza ma również na celu przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Zgodnie z art. 34 ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch formach: rodzinnej lub instytucjonalnej.

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców w formach:

- rodziny zastępczej spokrewnionej;
- rodziny zastępczej niezawodowej;

- rodziny zastępczej zawodowej, w tym zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowej specjalistycznej;
- rodzinnego domu dziecka.

W 2024 r. na terenie miasta Opola funkcjonowało **137 rodzin zastępczych**, w których przebywało **198 dzieci**, zgodnie z poniższym podziałem:

Typy rodzin	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Środki przekazane rodzinom zastępczym na wynagrodzenia w roku 2024	Środki przekazane rodzinom zastępczym na koszty utrzymania dzieci w roku 2024
spokrewnione	88	113	brak	1 151 181,85
niezawodowe	43	62	wynagrodzenia	891 707,73
zawodowe (w tym 1 zawodowa specjalistyczna)	5	13	409 226,21	270 713,26
rodzinny dom dziecka	1	10	76 788,00	169 183,94
Podsumowanie	137	198	486 014,21 zł	2 482 786,78 zł

W dalszym ciągu w większości przypadków dominującą formą pieczy są rodziny zastępcze spokrewnione (nieznacznie wzrosła liczba rodzin zastępczych niezawodowych).

Średnia wysokość wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej w ostatnich latach kształtowała się odpowiednio:

- 4 584,49 zł brutto miesięcznie za okres od marca 2021 r.
- 5 093,85 zł brutto miesięcznie w 2022 r.
- 5 500,00 zł brutto miesięcznie w 2023 r.

W 2024 roku obowiązująca średnia wysokość wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych wyniosła 6 120 zł (6 820,43 zł brutto z pochodnymi).

W związku z podziałem rodzin zastępczych na: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym pełniące funkcje pogotowia rodzinnego oraz rodzinny dom dziecka, ich specyfika funkcjonowania oraz motywacje, jakimi się kierują, są różne.

W większości przypadków przeważa liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem. Rodziny zastępcze spokrewnione tworzą dziadkowie dziecka bądź rodzeństwo. Charakter tego typu rodziny jest specyficzny ze względu na bliskie pokrewieństwo między członkami rodziny oraz silne więzi ich łączące. Umieszczenie dziecka w rodzinie

spokrewnionej jest dla niego najmniej odczuwalną zmianą, gdyż nadal przebywa wśród znanych mu bliskich osób. W takiej sytuacji poczucie bezpieczeństwa dziecka jest w mniejszym stopniu zachwiane, a ponadto ma ono zapewnione wsparcie osób, którym ufa.

Rodzina biologiczna z racji pełnionych funkcji powinna zaspokajać potrzeby bytowe, emocjonalne i społeczne dzieci. W zależności od przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie spokrewnionej, nie zawsze w sposób prawidłowy wywiązuje się ze swoich zadań, głównie w przypadkach, gdy powodem umieszczenia dziecka w spokrewnionej formie pieczy jest przemoc lub problem uzależnienia rodziców biologicznych. Te rodziny spokrewnione wymagają większego nakładu wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, terapeuty, by wywiązywać się z powierzonych im zadań i obowiązków.

Rodziny zastępcze niezawodowe tworzy dalsza rodzina dziecka (ciotka, wujek), bądź osoby w ogóle nie spokrewnione z dzieckiem. Aby móc zostać rodziną niezawodową należy spełniać dodatkowe warunki. Osoby starające się uzyskać miano rodziny zastępczej niezawodowej nie mogą być karane za umyślne przestępstwo, co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodu i kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, prowadzi procedurę kwalifikacyjną kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Po pozytywnym zaopiniowaniu kandydaci są zgłaszani do uczestnictwa w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, które jest organizowane i prowadzone przez Ośrodek Adopcyjny w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu oraz Katolicki Ośrodek Adopcyjny i Opiekuńczy przy DFOZ w Opolu.

Począwszy od 2024 roku takie szkolenia organizuje i prowadzi dwóch pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu. W okresie od marca do maja 2024 roku w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej uczestniczyło i je ukończyło 8 osób (4 małżeństwa), natomiast 6 osób (3 małżeństwa) ukończyły uzupełniające szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, prowadzone przez Ośrodek Adopcyjny ROPS w Opolu.

Rodziny zastępcze od kilku lat mają możliwość uczestniczenia w organizowanych grupach wsparcia, gdzie mogą wymienić się doświadczeniami oraz wzajemnie wesprzeć w pokonywaniu trudności wychowawczych. Warto podkreślić, że rodziny zastępcze

przez cały okres funkcjonowania mogą korzystać ze wsparcia specjalistycznego MOPR w formie konsultacji z psychologiem, pedagogiem, prawnikiem oraz z terapeutą.

Zbyt mała liczba niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych powoduje konieczność kontynuowania i intensyfikowania działań na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Pozyskanie wystarczającej liczby kandydatów spełniających kryteria ustawowe oraz mających odpowiednie predyspozycje i motywacje do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Opolu, jest stale niezbędne i stanowi kierunek działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu. W działalności promocyjnej na rzecz rodzicielstwa zastępczego istotny jest udział Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu w projektach unijnych. Począwszy od grudnia 2024 roku do czerwca 2026 r. Ośrodek rozpoczął realizację kolejnego projektu pn. „*Trudny start, lepsza przyszłość 3*”, który obejmuje następujące działania w kolejnych latach:

- wyjazdowa Akademia Rodzica oraz wycieczki dla dzieci i rodziców z rodzin zastępczych

Podczas wyjazdu zorganizowane zostaną warsztaty psychoedukacyjne dla dzieci z zakresu wzmocnienia kompetencji społecznych i aktywności społecznej (w ramach usług aktywnej integracji) oraz warsztaty z elementami edukacji seksualnej. Dla rodziców zorganizowane zostaną konsultacje z psychologiem. W ramach zadania zostaną również zorganizowane dwie wycieczki integracyjno-edukacyjne dla rodziców z pieczy zastępczej i dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz dzieci biologicznych. Będą to wyjazdy jednodniowe do ciekawych miejsc kultury i rekreacji;

- kampanie promujące rodzicielstwo zastępcze

w ramach kampanii będą organizowane pikniki na rzecz rodzicielstwa zastępczego oraz przygotowanie i druk poradnika nt. rodzicielstwa zastępczego. Planuje się organizację dwóch tematycznych pikników integracyjnych rocznie jako elementu włączenia społecznego promującego rodziny i rodzicielstwo zastępcze dla około 100 osób: rodzin zastępczych, dzieci oraz otoczenia rodzin. Celem wydarzeń będzie integracja środowiska, promocja aktywnego i twórczego wypoczynku poprzez ukazanie różnorodnych sposobów spędzania czasu wolnego. Zostanie również wydany poradnik dla rodzin pełniących pieczę zastępczą pn. „Niedokończony przewodnik”, zawierający praktyczne porady dla początkujących rodziców zastępczych;

- warsztaty dla dzieci z rodzin zastępczych: Trening Umiejętności Społecznych

W ramach zadania zaplanowano dwa rodzaje warsztatów umiejętności społecznych dla dzieci z pieczy zastępczej: warsztat pn. „Budujemy dobre relacje” i warsztat pn. „Uczymy

się siebie”;

- pomoc prawną dla osób z pieczy zastępczej m.in. z zakresu prawa rodzinnego (68 godzin, po 4 godziny na miesiąc przez okres 17 miesięcy)
- szkolenia zawodowe dla pracowników MOPR w zakresie pieczy zastępczej i na potrzeby świadczenia usług społecznych

W 2024 roku kontynuowano promocję rodzicielstwa zastępczego, która realizowana była w lokalnych mediach poprzez reklamę w formie audycji, spotów oraz artykułów prasowych. Artykuły oraz informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego publikowane były również w informatorze miejskim „Opole i kropka”, a także w formie wywiadów i reportaży w internetowym wydaniu „Czas na Opole”. Wykorzystywana była w dalszym ciągu lokalizacja siedziby Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem w miejscu o dużym natężeniu ruchu ulicznego poprzez oklejenie szyb okiennych dużym kolorowym napisem „Zostań rodziną zastępczą”.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu prowadził (i kontynuuje) promocję rodzicielstwa zastępczego poprzez współpracę z Uniwersytetem Opolskim. W powyższym zakresie kontynuowane są działania dotyczące organizowania tematycznych konferencji, realizowania projektów socjalnych przez studentów ostatnich roczników na rzecz pozyskania rodzin zastępczych, pomocowych i wspierających.

Funkcjonuje również konto w mediach społecznościowych na Facebooku – *Rodziny zastępcze z Opola*, umożliwiające wymianę informacji na temat procesu wychowania dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, a także uzyskanie informacji o organizowanych webinarach, konferencjach i szkoleniach. Pojawiają się także informacje o dzieciach, dla których poszukiwane są miejsca w rodzinach zastępczych.

W celu propagowania idei rodzicielstwa zastępczego, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu współpracuje z organizacjami samorządowymi, m.in. z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Opolu, jak również z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ze Stowarzyszeniem RANO, Stowarzyszeniem Chciej Chcieć, Stowarzyszeniem Bursztynowe Serca, Fundacją Ernst & Young, Fundacją DOM Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu, Katolickim Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym i Diecezjalną Poradnią Rodzinną przy Diecezjalnej Fundacji Ochrony Życia w Opolu.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu stale dostępna jest informacja dotycząca poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze i rodziny

pomocowe. Uaktualniane są informacje o funkcjonowaniu Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem.

W 2024 roku, na podstawie postanowienia sądu, w mieście Opolu w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych zostało łącznie 27 dzieci (43 dzieci w roku 2023), z tego 13 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 12 w rodzinach niezawodowych, 2 w rodzinnym domu dziecka. Rodzinną pieczę zastępczą opuściło łącznie 27 dzieci, z czego 4 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, 2 zostało przysposobionych, 2 zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 19 wychowanków osiągnęło 18 rok życia i opuściło rodzinę zastępczą.

W pieczy instytucjonalnej zostało umieszczonych 32 dzieci (37 dzieci w 2023 roku). Instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło łącznie 23 dzieci, z czego 7 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, 2 zostało umieszczonych w innej formie pieczy instytucjonalnej, 7 dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, 7 wychowanków osiągnęło 18 rok życia i opuściło rodzinę zastępczą.

Rodzinną pieczę zastępczą opuściło łącznie 27 dzieci, z tego:

Powód	Liczba wychowanków
powrót do rodziny naturalnej	4
przysposobienie	2
przeniesienie do pieczy instytucjonalnej	2
osiągnięcie pełnoletności i rozpoczęcie procesu usamodzielniania	19
przeniesienie do innej rodziny zastępczej	0

Pieczka zastępcza w swoim założeniu powinna mieć charakter tymczasowy i koncentrować się na dążeniu do jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej, a jeżeli jest to niemożliwe – prowadzić do adopcji. Długotrwałe postępowania sądowe regulujące sytuację dzieci działają na ich niekorzyść, a tym samym nie pozwalają na dotrzymanie terminów zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Niejednokrotnie powrót dziecka do rodziny biologicznej nie jest możliwy, a przewlekłe postępowania sądowe wydłużają czas, w którym małoletni pozostaje w pieczy

zastępczej, co w następstwie zmniejsza jego szanse na adopcję i jednocześnie blokuje miejsce dla innych dzieci wymagających zabezpieczenia w rodzinach zastępczych.

2. 2 Efekty pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

W wyniku pracy 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi, w związku z realizowanymi zadaniami wynikającymi z pieczy zastępczej, osiągnięto następujące efekty:

- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonywali pracę na rzecz 137 rodzin zastępczych;
- w 2024 roku w rodzinnej pieczy zastępczej wychowywało się 198 dzieci;
- wszystkim dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej opracowano plany pomocy dziecku uwzględniające działania, których realizacja ma pomóc w osiągnięciu następujących celów: powrót do rodziny dziecka, lub gdy jest to niemożliwe – zapewnienie trwałego środowiska rodzinnego, tj. adopcja, długotrwały pobyt w pieczy zastępczej i przygotowanie dziecka do samodzielności.

Rodzinom zastępczym na bieżąco była proponowana i organizowana pomoc specjalistyczna ze specjalistami MOPR w Opolu, psychologiem, terapeutą, prawnikiem. Ponadto koordynatorzy informowali o miejscach, gdzie mogą uzyskać specjalistyczną pomoc w sytuacjach tego wymagających na terenie miasta.

Za pośrednictwem koordynatorów lub w uzgodnieniu z nimi, rodziny zastępcze wraz z dziećmi skorzystały z następujących form pomocy specjalistycznej:

- **porady prawne:** 19 rodzin zastępczych,
- **terapeuta:** 7 rodzin wraz z dziećmi,
- **terapeuta integracji sensorycznej:** 1 rodzina wraz z dziećmi,
- **psycholog:** 15 rodzin wraz z dzieckiem,
- **psychiatra:** 16 rodzin wraz z dziećmi,
- **logopeda:** 9 rodzin wraz z dziećmi,
- **rehabilitant:** 4 rodziny wraz z dziećmi,
- **mediator:** 5 rodzin wraz z dziećmi.

Realizując powyższe zadanie, również motywowano rodziny zastępcze do przeprowadzania zleconych badań i konsultacji u lekarzy specjalistów (np. endokrynologa, kardiologa, alergologa, laryngologa, okulisty, ginekologa, internisty).

Dzięki koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwe było:

- stworzenie rodzinom zastępczym odpowiednich warunków do spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi;
- zgłoszenie 11 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego przy Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu, w tym umieszczenie 2 dzieci w rodzinach adopcyjnych;
- przygotowywanie dokumentacji w sprawie wytoczenia powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych (17 rodzin);
- monitorowanie realizacji indywidualnych programów usamodzielniania u 23 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych, pozostających po osiągnięciu pełnoletniości w rodzinie zastępczej, udzielenie 6 wychowankom wsparcia w pierwszorazowym sporządzaniu indywidualnego programu usamodzielniania.

Ponadto:

- prowadzona i na bieżąco aktualizowana jest przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej baza placówek zapewniających pomoc specjalistyczną, w tym psychologiczną, reedukacyjną i rehabilitacyjną,
- rodziny zastępcze są informowane na bieżąco przez koordynatorów o miejscach, gdzie mogą uzyskać specjalistyczną pomoc w sytuacjach tego wymagających oraz uzyskują i poszerzają wiedzę na temat praktycznego z niej korzystania w sytuacjach problemowych,
- koordynatorzy zapewniali w 2024 roku również wsparcie pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Polegało ono przede wszystkim na pomocy przy wyborze opiekuna osoby usamodzielnianej i opracowaniu indywidualnego programu usamodzielniania, a także świadczonej przy bezpośrednich kontaktach pomocy w codziennych sprawach. Koordynatorzy adekwatnie do indywidualnych potrzeb wspierali wychowanków w procesie usamodzielniania się (w rozwiązaniu różnorodnych trudności życiowych, w kontekście edukacji i znalezienia pracy, mieszkania, jak również motywacji do podejmowania różnych działań).

Pozostałe rezultaty działań koordynatorów:

- zorganizowano 37 posiedzenia zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- przygotowano dla właściwego sądu 344 informacje na temat całokształtu sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej oraz 364 informacje na temat zasadności pobytu dzieci w rodzinie zastępczej;
- sporządzono 55 ocen rodzin zastępczych;
- 9 dzieci z rodzin zastępczych skorzystało z wypoczynku letniego w formie kolonii organizowanych przez Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Opolu;
- 72 dzieci z opiekunami skorzystało z możliwości uczestnictwa w meczach KPR Gwardia Opole;
- 60 osób (dzieci z opiekunami) wzięło udział w zawodach żużlowych Kolejarsz Opole.

Dzięki dotychczasowej pracy koordynatora, udzielanego wsparcia i wzmocnienia w wypełnianiu powierzonych funkcji, większość rodzin zastępczych wymaga nieznacznego monitorowania i nie zgłasza poważnych problemów w pełnionej funkcji rodziny zastępczej. Rodziny zastępcze uzyskały informacje o przysługujących im prawach i obowiązkach, wspólnie omawiane są kontakty z rodzicami biologicznymi, sprawy opiekuńczo-wychowawcze, występujące trudności i możliwości ich rozwiązania.

Koordinatory realizując zadania możliwie jak najczęściej odwiedzali rodziny zastępcze (przynajmniej raz w miesiącu, w przypadku rodzin w których występowały problemy opiekuńczo – wychowawcze częściej).

W ciągu całego 2024 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali ze specjalistami z zewnątrz: psychologami, pedagogami szkolnymi, nauczycielami, pracownikami socjalnymi z ośrodków pomocy społecznej, asystentami rodziny, kuratorami zawodowymi i społecznymi, lekarzami, ośrodkami adopcyjnymi oraz innymi jednostkami pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Podjęta współpraca miała na celu dobrze zdiagnozować i monitorować sytuację dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i zaplanować optymalne wsparcie i działania pomocowe.

2.3 Działania MOPR w Opolu na rzecz wspierania pieczy zastępczej oraz ich efekty

Dane statystyczne dotyczące pracy asystenta rodziny

Lp.	ASYSTENT RODZINY W GMINIE	
1.	Liczba asystentów w gminie	3
2.	Liczba rodzin, które skorzystały z usług asystenta	58
3.	Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną (w miesiącach)	16
4.	Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem	20
5.	Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę w tym z powodu:	24
	• osiągnięcie celu	12
	• zaprzestanie współpracy przez rodzinę	7
	• brak efektów	5

Dane statystyczne dotyczące pracy koordynatora pieczy zastępczej

Lp.	KOORDYNATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	
1.	Liczba koordynatorów	7
2.	Liczba rodzin zastępczych, z którymi pracowali koordynatorzy	137
3.	Liczba rodzin zastępczych aktualnie współpracujących z koordynatorem	198
4.	Liczba rodzin, którym udzielono poradnictwa specjalistycznego	115
5.	Liczba udzielonych porad w ramach poradnictwa specjalistycznego	398

Działania w 2024 r. Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu na rzecz wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich efekty:

- 1) pracownicy socjalni uczestniczyli w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) prowadzono nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej: osoby, które wyrażają gotowość do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych przechodzą stosowną kwalifikację, dostarczają wymagane dokumenty, zaświadczenia o stanie zdrowia oraz uczestniczą w badaniach psychologicznych.

W 2024 roku 13 osób ukończyło szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, 5 osób ukończyło szkolenie prowadzone przez Ośrodek Adopcyjny ROPS w Opolu, natomiast 8 osób – szkolenie prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu;

- 3) trzy rodziny zastępcze niezawodowe (6 osób) zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i ukończyły w tym zakresie szkolenie uzupełniające;
- 4) sporządzano diagnozy psychologiczno-pedagogiczne kandydatów oraz opinie o predyspozycjach i motywacjach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 5) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu realizował zadania wynikające z Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w zakresie dotyczącym prowadzenia Ewidencji w systemie teleinformatycznym ukraińskich dzieci z pieczy zastępczej i tych, które przybyły do Polski bez opieki oraz składania zapotrzebowań dotyczących finansowania zadań z zakresu pieczy zastępczej dla obywateli Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny;
- 6) w 2024 roku składano zapotrzebowania na świadczenie na częściowe pokrycie kosztów utrzymania 7 małoletnich obywateli Ukrainy w rodzinach zastępczych. Otrzymano i wypłacono 102 003,50 zł tytułem 72 świadczeń na częściowe pokrycie kosztów utrzymania ww. dzieci;
- 7) zapewniano wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia. Prowadzono również poradnictwo specjalistyczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W ramach poradnictwa, rodziny biologiczne, zastępcze, dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, pełnoletni wychowankowie mogli skorzystać z konsultacji i porad psychologa i prawnika. W 2024 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 79 osób z 38 rodzin zastępczych na terenie miasta Opola, łącznie udzielono 258 porad;
- 8) w wyniku rozstrzygniętego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Programu „Asystent rodziny w 2024 r.”, otrzymano dofinansowanie w formie dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny;
- 9) w wyniku rozstrzygniętego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rządowego programu w sprawie ustanowienia rządowego programu "Dofinansowanie

wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024-2027" otrzymano na realizację powyższego zadania dotację w wysokości 41.496,00 zł, dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinny dom dziecka;

- 10) pracownicy Działu udzielali wywiadów, informacji dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej i potrzeb w jej zakresie w lokalnych mediach: TVP 3 Opole, Opole24.pl, a także w Radio Opole;
- 11) współpraca ze Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych JESTEM w Opolu, w celu promocji rodzicielstwa zastępczego i wzajemne wspieranie w realizacji działań na rzecz rodzin zastępczych, w tym uczestnictwo w organizowanych wydarzeniach (spotkania z przedstawicielami innych jednostek miejskich, spotkania opłatkowe, konferencja „Czy mnie słyszysz? Ja tu jestem”).

2.4 Instytucjonalna piecza zastępcza w mieście Opolu

Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Opolu jest jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej „ustawą”, wykonującą zadania powiatu z zakresu instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dyrektor kieruje działalnością COAPOW w Opolu oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych wchodzących w jego strukturę organizacyjną, ponosząc odpowiedzialność za całokształt ich funkcjonowania.

Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Opolu działa w oparciu o art. 48 ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045 ze zm.) i z dniem 1 stycznia 2013 r. zostało powołane do wspólnej obsługi ekonomiczno-administracyjnej i organizacyjnej placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Opola, tj.:

- 1) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka” w Opolu przy al. Przyjaźni 26 z 14 miejscami socjalizacyjnymi;

- 2) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasz Dom” w Opolu przy ul. Krakowskiej 34 a/1 z **12** miejscami socjalizacyjnymi;
- 3) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Mój Dom” w Opolu przy ul. 1 Maja 13/3 z **14** miejscami socjalizacyjnymi;
- 4) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka na Pasiece” w Opolu przy ul. Powstańców Śląskich 14 z **14** miejscami socjalizacyjnymi,
- 5) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka na Wyspie” w Opolu przy ul. Powstańców Śląskich 14 z **14** miejscami socjalizacyjnymi.

Na terenie Miasta Opolą obecnie funkcjonuje **5** placówek opiekuńczo-wychowawczych, dysponujących łącznie **68 miejscami**.

Zgodnie z art. 93 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) *placówki opiekuńczo-wychowawczej;*
- 2) *regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;*
- 3) *interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.*

Ww. placówki opiekuńczo-wychowawcze realizują zadania powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodzinę biologiczną, poprzez zapewnienie całodobowej opieki, wychowania oraz zaspokajania niezbędnych potrzeb wychowanków, a w szczególności:

- zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, a zwłaszcza emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe społeczne i religijne;
- realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewniają dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmują dziecko działaniami terapeutycznymi;

- zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Wyżej powołane placówki współpracują, w zakresie wykonywanych zadań, z właściwymi organami administracji sądowej, rodziną naturalną wychowanków, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, służbami Policji, Straży Miejskiej w Opolu oraz z innymi osobami i instytucjami, podejmującymi działania wspierające zadania wychowawcze, a w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia. Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze prowadzone przez Miasto Opole spełniają standard, o którym mowa w art. 95 ust. 3 ustawy.

Cele ogólne, wynikające z prawa powszechnie obowiązującego były realizowane w ramach działalności statutowej. Ich realizacja przebiegła prawidłowo i prowadziła do osiągnięcia celów, dla których jednostka została powołana, tj.:

- zapewniła wychowankom poczucie bezpieczeństwa i akceptacji w grupie wychowawczej, poszanowanie podmiotowości oraz godności osobistej, a także zapewniła warunki do fizycznego, psychicznego i poznawczego rozwoju;
- zaspokajała niezbędne potrzeby materialne i psychiczne wychowanków;
- objęła dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną, a także specjalistyczną opieką medyczną;
- pozwoliła na rozwijanie pozytywnych interakcji społecznych poprzez kształtowanie umiejętności właściwej koegzystencji, aktywizowanie do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym placówki, kształtowanie i rozwój osobowości wychowanków w oparciu normy i wartości społeczne;
- prowadziła pracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub innej formy opieki zastępczej;
- dążyła do podtrzymania kontaktu i rozwoju więzi emocjonalnych między wychowankami a rodziną;
- wpłynęła na kształtowanie postaw współodpowiedzialności za ład i porządek na terenie placówek;

- prowadziła do poprawy stanu higieny osobistej wychowanków we wszystkich grupach wiekowych;
- dążyła do stopniowego usamodzielniania wychowanków i przygotowania do życia w rodzinie;
- udzielała wsparcia w realizowaniu obowiązku szkolnego, poprzez pomoc w nauce oraz kontrolę wyników nauczania wychowanków;
- prowadziła profilaktykę uzależnień przez ukazanie negatywnych skutków spożywania alkoholu i zażywania środków odurzających;
- reagowała na wszelkiego rodzaju przejawy agresji i przemocy wśród wychowanków;
- dążyła do wyeliminowania alkoholu i środków psychoaktywnych podczas tzw. „urlopowania”.

Podstawowym celem działalności COAPOW w Opolu w 2024 r. było wykonywanie zadań w zakresie:

- organizowania pracy jednostki w sposób zapewniający prawidłową realizację zadań powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- kierowania działalnością wszystkich 5 placówek;
- prowadzenia gospodarki finansowej jednostki zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- prowadzenia spraw kadrowych pracowników zatrudnionych w jednostce;
- zapewnienia wychowankom całodobowej opieki na terenie placówek;
- zapewnienia wychowankom poczucia bezpieczeństwa i akceptacji w grupie wychowawczej, poszanowania podmiotowości i godności osobistej, a także warunków do fizycznego, psychicznego i poznawczego rozwoju;
- zaspokojenia niezbędnych potrzeb materialnych i psychicznych wychowanków;
- objęcia dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz niezbędną, a także specjalistyczną opieką medyczną;

- rozwijania pozytywnych interakcji społecznych poprzez kształtowanie umiejętności właściwej koegzystencji, aktywizowanie do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym placówki, kształtowanie i rozwój osobowości wychowanków w oparciu o normy i wartości społeczne;
- pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub innej formy opieki zastępczej;
- podtrzymania kontaktu i rozwoju więzi emocjonalnych między wychowankami a rodziną;
- kształtowania postaw współodpowiedzialności za ład i porządek na terenie placówek;
- poprawy stanu higieny osobistej wychowanków we wszystkich grupach wiekowych;
- stopniowego usamodzielniania wychowanków i przygotowania do życia w rodzinie;
- wsparcia w realizowaniu obowiązku szkolnego, poprzez pomoc w nauce oraz kontrolę wyników nauczania wychowanków;
- prowadzenia profilaktyki uzależnień przez ukazanie negatywnych skutków spożywania alkoholu i zażywania środków odurzających;
- reagowania na wszelkiego rodzaju przejawy agresji i przemocy wśród wychowanków;
- wyeliminowania alkoholu i środków psychoaktywnych podczas realizacji obowiązku umożliwienia kontaktu z rodziną biologiczną i środowiskiem rodzinnym.

Zadania bieżące placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku realizowano na zadowalającym poziomie w szczególności w zakresie:

- kierowania procesem opiekuńczo-wychowawczym dzieci, zgodnie z obowiązującymi standardami;
- kształtowania wszechstronnego rozwoju osobistego, intelektualnego, sportowego, moralnego oraz duchowego wychowanków, wynikającego z udziału w zorganizowanym życiu placówki;

- stopniowego usamodzielnienia wychowanków, przygotowania ich do życia w rodzinie;
- integracji dzieci i młodzieży w grupach koedukacyjnych poprzez intensywną pracę wychowawców w grupach, prowadzenie terapii przez zespół specjalistów;
- kształtowania asertywnej postawy oraz eliminowania postaw oraz reakcji agresywnych;
- stymulowania włączania się wychowanków do pracy na rzecz samorozwoju i samokontroli;
- współtworzenia wraz z wychowawcami i specjalistami programów artystycznych, współorganizowanie uroczystości okolicznościowych, państwowych, kościelnych;
- uczestnictwa wychowanków w różnorodnych imprezach, konkursach i festynach organizowanych poza placówką;
- fakultatywnych zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych oraz kulturalnych.

W roku 2024, podobnie jak w latach poprzednich, realizowano zadania wpływające na pozytywne postrzeganie i ocenianie jednostki przez podmioty współpracujące. Tworzeniu pozytywnego wizerunku sprzyjały kontakty, jak również współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Powyższe działania prowadzone były zgodnie z założeniami planu pracy w wielu różnorodnych sferach działalności, również w sferze promocji oraz współpracę COAPOW w Opolu, w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych w Opolu z innymi podmiotami realizującymi statutowo podobne cele.

Kształtowaniu pozytywnego wizerunku COAPOW w Opolu służą stałe i bieżące kontakty w sprawach wychowanków, przy udziale przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu, Ośrodka Adopcyjnego przy Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu, Katolickiego Ośrodka Adopcyjnego w Opolu, służb Komendy Miejskiej Policji w Opolu oraz Sądu Rejonowego w Opolu, a także:

- powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej,
- sądów rodzinnych, kuratorów zawodowych i społecznych,
- poradni psychologiczno-pedagogicznych,

- Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejskiej Komendy Policji w Opolu,
- Wojewódzkiej Komendy Policji w Opolu,
- Ochotniczego Hufca Pracy w Opolu,
- ośrodków interwencji kryzysowej,
- Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Opolu,
- Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 w Opolu,
- Publicznej Szkoły Podstawowej Katolickiej w Opolu,
- Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Opolu,
- Zespołu Szkół Zawodowych nr 4 w Opolu,
- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Opolu,
- Publicznego Przedszkola nr 3 w Opolu,
- Publicznego Przedszkola nr 6 w Opolu,
- Publicznego Przedszkola Integracyjnego nr 51 w Opolu,
- Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Jaworku, Załusku, Kaliszu, Józwikowie,
- Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapeutycznego w Brzegu Dolnym, Strzelinie,
- Izbie Dziecka w Opolu,
- Polskiego Związku Głuchych w Opolu,
- Klubu Sportowego „Odra Opole”,
- Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Opolu,

- Fundacji „Dom”,
- Stowarzyszenia „Jednym Słowem”,
- NZOZ: „Centrum”, „Malinka”, „Śródmieście” w Opolu,
- apteki „Dr Max” w Opolu (rabaty na zakup leków),
- Fundacji One Day,
- oraz innym instytucjom, podmiotom, darczyńcom i osobom prywatnym.

Wszystkie działania na rzecz wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych koncentrowały się na utrzymaniu standardów określonych w przepisach sankcjonujących instytucjonalną pieczę zastępczą.

W ramach pracy opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z Planem pracy na rok 2024, zrealizowano działania w poniżej wymienionych obszarach.

1. W sferze opiekuńczo-wychowawczej:

- zapewnienie całodobowej opieki wychowawczej;
- stworzenie wychowankom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w placówce;
- rozpoznawanie potrzeb i oczekiwań dzieci;
- zaspokajanie niezbędnych potrzeb dzieci – zdrowe i urozmaicone wyżywienie, zapewnienie odpowiednich warunków mieszkalnych, dokonywanie zakupu odzieży i obuwia, wyposażenie w środki higieny osobistej, wypłacanie kieszonkowego, zapewnienie dostępu do telefonu i umożliwianie kontaktu z osobami najbliższymi;
- zaspokajanie potrzeb w sferze psychofizycznej – stwarzanie spokojnej, miłej i rodzinnej atmosfery w grupach, rozwijanie właściwych kontaktów interpersonalnych, organizowanie uroczystości;
- czuwanie nad prawidłową integracją wszystkich wychowanków;
- zapewnienie każdemu podopiecznemu atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji w grupie wychowawczej, poszanowanie podmiotowości i godności osobistej;
- wysłuchiwanie zdania dziecka na temat jego spraw;

- uwzględnianie wniosków dziecka w podejmowaniu decyzji w sprawach jego dotyczących;
- informowanie dziecka o podjętych wobec niego działaniach;
- opracowywanie wspólnie z dzieckiem planu pomocy dziecku;
- mobilizowanie wychowanków do czynnego udziału w zorganizowanym życiu placówki;
- kształtowanie i rozwijanie zainteresowań dzieci, wzmocnienie mocnych stron wychowanków poprzez zapraszanie do uczestnictwa w różnego rodzaju zajęciach.

2. W sferze poszanowania podmiotowości dziecka:

- zorganizowano nowym wychowankom warunki bytowe w placówce oraz uczestnictwa w jej życiu codziennym;
- zorganizowano uroczyste przywitanie w grupie wychowanków;
- wdrażano nowych wychowanków w zasady panujące w placówce oraz grupie rówieśniczej;
- wysłuchiowano zdania dziecka w sprawach ważnych dla niego i jego dotyczących;
- rozmawiano z dziećmi na temat uroczystości spędzanych w domach rodzinnych oraz realizacji kontaktów z rodziną i osobami im najbliższymi;
- rozmawiano z wychowankami na temat każdej dla nich ważnej sprawy: nawiązywano z nimi relacje i kształtowano w nich poczucie bezpieczeństwa; udzielano bieżącego wsparcia;
- uwzględniano prośby dzieci związane z uzupełnieniem garderoby;
- umożliwiono wychowankom podjęcie decyzji o wyborze zajęć pozalekcyjnych;
- uzgadniano z dziećmi sposób, w jaki chcą sobie spędzić ich święta;
- umożliwiono dzieciom udział we wspólnych spotkaniach;
- zapoznavanie z priorytetami wychowawczymi – poznanie instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka; praw i obowiązków człowieka, a w szczególności dziecka, równego traktowania wszystkich ludzi; regulaminu placówki, rozkładu dnia; organizowano apele wychowawcze na tematy wynikające z aktualnych wydarzeń;
- zapewnianie dzieciom możliwości realizacji obowiązku szkolnego, wyposażenie każdego wychowanka w podręczniki szkolne, zeszyty, przybory szkolne; stały kontakt wychowawców z nauczycielami, udział w wywiadówkach i spotkaniach szkolnych, prowadzenie nauki własnej oraz zajęć wyrównawczych dla uczniów mających

trudności, jak również mających zaległości w nauce; podkreślanie potrzeby systematycznej nauki w celu zdobycia wykształcenia, a w przyszłości ciekawego zawodu; pomoc w znalezieniu praktyk zawodowych;

- diagnozowanie potrzeb dzieci przez pracowników zespołu specjalistów: pedagogów, psychologów, pracownika socjalnego. Opracowywane diagnozy psychologiczno-pedagogiczne były przesłanką do pracy z wychowankiem oraz prowadzenia terapii indywidualnej i grupowej;
- zapewnienie wychowankom stałej opieki lekarza rodzinnego, jak również w miarę potrzeb – do lekarzy specjalistów. W szkołach realizowano program fluoryzacji zębów; dzieci wzięły udział w zajęciach profilaktycznych, dotyczących zagrożeń wynikających z palenia tytoniu i spożywania alkoholu. Prowadzono rozmowy i pogadanki na temat społecznych skutków nadużywania substancji chemicznych, prawidłowego odżywiania się, zdrowego stylu życia, dbania o higienę osobistą, czystość i porządek wokół siebie;
- kształtowano właściwe formy zachowań poprzez ukazywanie pozytywnych wzorców postępowania, autorytetów; eliminowanie zachowań agresywnych, wulgaryzmów językowych, kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresujących;
- kształtowano poczucie wartości, w tym: wzajemnego szacunku, odpowiedzialności za własne czyny, właściwej oceny innych oraz umiejętność samooceny, zachowań etycznych, poszanowania godności drugiego człowieka – zarówno rówieśnika, jak i osoby dorosłej;
- kreowanie postaw współodpowiedzialności za ład i porządek w grupie, jak i na terenie całej placówki;
- podtrzymywano kontakty z rodziną oraz osobami najbliższymi dziecku poprzez: systematyczne wyjazdy dzieci do domów rodzinnych w ramach tzw. „urlopowania”, angażowanie rodziców w życie i sprawy dziecka, uzgadnianie istotnych decyzji dotyczących dziecka z jego rodzicami, uczenie nawiązywania więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych w rodzinie, umożliwianie i zachęcanie rodziców do systematycznych odwiedzin swoich dzieci w placówce, zapraszanie dzieci na wspólne spacerzy z rodzicami, udział rodziców w uroczystościach religijnych związanych z I Komunią św., bierzmowaniem swoich dzieci, zapraszanie rodziców na posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka;

- każdemu wychowankowi niezwłocznie po przyjęciu do placówki przydzielany jest wychowawca kierujący procesem opiekuńczo-wychowawczym, który sporządza w porozumieniu z wychowankiem plan pomocy dziecku. Plan ten jest modyfikowany nie rzadziej niż co pół roku. Ponadto, wychowawca prowadzi kartę pobytu wychowanka, w której dokonuje dwa razy w miesiącu zapisu będącego oceną funkcjonowania dziecka w placówce, w szkole, oceną kontaktów z rodziną oraz stanu zdrowia;
- dzieci mające uregulowaną sytuację prawną były zgłaszane do ośrodka adopcyjnego w celu znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenie w rodzinnych formach opieki zastępczej;
- na bieżąco uzupełniano potrzebne przybory szkolne;
- zorganizowano wychowankom zajęć kulinarnych;
- realizowano wizyty u specjalistów w zależności od potrzeb;
- dbano o realizację zaleceń lekarzy (systematyczne przyjmowanie leków, noszenie okularów i obturatorów);
- pomagano wychowankom w odrabianiu zadań domowych oraz w wyrównywaniu zaległości szkolnych;
- współpracowano z wychowawcami i pedagogami szkolnymi;
- dzieci uczestniczyły w zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga;
- zwracano uwagę na obowiązkowy udział dzieci w zajęciach wyrównawczych w szkole.

3. Sytuacje kryzysowe i nabywanie umiejętności ich przewycięzania:

- kształtowano w wychowankach umiejętności interpersonalne (podczas zajęć z pedagogami oraz psychologami);
- kształtowano umiejętność zachowania kultury w kontaktach z rówieśnikami i osobami dorosłymi;
- przeprowadzano rozmowy dyscyplinujące w sytuacjach konfliktowych i odbiegających od zachowań społecznie akceptowalnych;
- wskazywano pozytywny wzorzec zachowań w wydarzeniach dnia codziennego, jak spożywanie posiłków czy wystąpienie sytuacji nieprzewidzianych;
- udzielano wsparcia w razie wystąpienia w dzieciach poczucia pustki, tęsknoty, lęku;

- analizowano osiągnięcia i deficyty dzieci w szkole, a także udzielano bieżącej pomocy w ich wyrównywaniu, motywowano do zwiększenia wysiłku oraz osiągnięcia wyższych wyników;
- kształtowano poczucie kultury osobistej i stosowanie form grzecznościowych;
- niwelowano i podejmowano pracę nad niekontrolowanymi atakami złości/agresji oraz ich przyczynami;
- doskonalono umiejętność nazywania i okazywania uczuć oraz emocji w sposób akceptowalny społecznie.

4. Przygotowanie do samodzielnego życia:

- utrwalanie poczucia konieczności zachowania higieny osobistej oraz estetyki wyglądu zewnętrznego;
- nauka gospodarowania środkami pieniężnymi w ramach wspólnych zakupów rzeczy osobistych;
- nauka sporządzania posiłków dla grupy;
- nauka prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym właściwej obsługi sprzętów i urządzeń gospodarstwa domowego oraz ich eksploatacji, prania, prasowania;
- instruowanie dzieci w sprawach przygotowywania oraz pakowania rzeczy osobistych na wyjazdy poza placówkę, kolonie, szpitala, sanatorium;
- nauka adekwatnego do pogody oraz okoliczności doboru ubioru;
- wspólne przygotowywanie świąt oraz innych uroczystości;
- egzekwowanie wywiązywania się z obowiązków na rzecz placówki;
- docenianie zaangażowania oraz prac dodatkowych poprzez wynagradzanie zwiększoną kwotą kieszonkowego;
- nauka gospodarowania środkami pieniężnymi;
- utrwalano zasady bezpiecznego poruszania się po drogach;
- krzewienie nawyku dbałości o środowisko i segregacji śmieci.

W trosce o zachowanie zrównoważonego rozwoju wychowanków, placówki opiekuńczo-wychowawcze umożliwiły swoim podopiecznym udział w aktywnościach, tj.:

- w zimowisku podczas ferii zimowych,

- w okresie letnim – omówiono zasady korzystania z kąpielisk, przypomniano zasady ruchu drogowego, rowerowego, pieszych, przestrzeżono przed łamaniem prawa i sięganiem po nielegalne substancje,
- koloniach letnich – turnusy przebiegły wg szczegółowego harmonogramu zajęć. Wychowankowie utrwaliли zasady postępowania oraz obowiązujące normy społeczne i obyczajowe. Aktywne spędzanie czasu wolnego miało bezpośrednie i pozytywne przełożenie na rozwój kształtujących się osobowości oraz niwelowanie postawy bierno-konsumpcyjnej. Wychowankowie zapoznali się z nieznanymi dotąd regionami Polski, ich tradycjami oraz dziedzictwem kulturowym,
- Ogólnopolskim Turnieju Piłki Nożnej „Kibice Razem“,
- zajęciach rekreacyjnych i kulturalnych – na terenie Miasta Opola: zwiedzanie Wieży Piastowskiej i Muzeum Śląska Opolskiego; wyjścia do kina „Helios“ oraz Teatru Lalki i Aktora, zoo, na lodowisko, do papugarni,
- w kilkudniowej wycieczce do Trójmiasta,
- w wydarzeniach okolicznościowych: „Mikołajkach“ organizowanych przez studentów Wyższej Szkoły Bankkowej oraz Orszaku Trzech Króli,
- w wycieczkach pieszych i rowerowych na Wyspę Bolko,
- w meczach piłki nożnej „Odry Opole“,
- w wyjeździe do Warszawy na Stadion Narodowy i meczach reprezentacji,
- w licznych konkursach plastycznych,
- w locie balonem,
- wyjeździe mikołajkowym do Energylandii,
- festynie letnim z okazji Dnia Dziecka.

5. Poszanowanie tradycji:

- wzajemne składanie sobie życzeń noworocznych,
- przygotowanie przez dzieci upominków dla babć i dziadków,
- wspólne dekorowanie placówki przed świętami,
- Święta Wielkiejnocy obchodzono zgodnie z tradycją wiary katolickiej,
- umożliwiono dzieciom spędzenie świąt z najbliższymi, zgodnie ze wskazaniem sądu,
- uczestniczono w obchodach świąt majowych, zorganizowanych przez Urząd Miasta Opola,
- składanie życzeń i wręczenie własnoręcznie zrobionych laurek mamom z okazji ich święta,
- uroczyste obchodzono urodziny dzieci, wg ich pomysłu na spędzenie tego święta,
- uroczyste obchodzono Święta Bożego Narodzenia, wręczano paczki zorganizowane przez COAPOW w Opolu oraz sponsorów, wspólnie śpiewno kolędy i dzielono się opłatkiem,
- odbył się bal karnawałowy, halloweenowy i sylwestrowy.

6. Kształtowanie i rozwijanie zainteresowań dzieci, wzmacnianie ich mocnych stron odbywało się także poprzez:

- **zajęcia sportowe:** na boiskach do piłki nożnej, zabawy na placach zabaw, wyjścia na basen letni, tenis stołowy; piesze wycieczki, spacer z wykorzystaniem rolek i hulajnóg, spacer na plac zabaw, spacer, zwiedzanie miasta – poznawanie miasta połączone z nauką bezpiecznego poruszania się po mieście; wyjścia na siłownię usytuowaną na świeżym powietrzu, wspólny jogging, gra w piłkę nożną, paletki, różne gry i zabawy na świeżym powietrzu o każdej porze roku, boks, wyjazdy na basen miejski usytuowany przy Placu Róż, na pływalnię Wodna Nuta, kąpielisko Bolko, lodowisko sezonowe przy Toyota Park;
- **zajęcia plastyczne:** udział w konkursach plastycznych organizowanych przez różne instytucje, projektowanie kartek świątecznych, zaproszeń, plakatów okolicznościowych, profilaktycznych; przygotowanie prac plastycznych przy użyciu masy solnej, przygotowywanie gazetek tematycznych w placówce, wspólne przygotowywanie kartek z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy, przygotowywanie ozdób choinkowych, malowanie kredą po chodniku, malowanie na płótnie;

- **zajęcia kulinarne:** organizowane w aneksach kuchennych – poznawanie nowych przepisów i kształtowanie umiejętności korzystania z nich; zwrócenie uwagi na zachowanie czystości, higieny i bezpieczeństwa w miejscu pracy; nabywanie umiejętności korzystania ze sprzętu AGD; prowadzenie dyskusji na temat zdrowego odżywiania; przygotowywanie prostych potraw, pieczenie ciast i ciasteczek, przygotowywanie deserów, zdrowych lodów, pieczenie i ozdabianie świątecznych pierniczków, rogalików świętomarcińskich;
- **zajęcia czytelnicze:** wdrażanie do systematycznego czytelnictwa; wycieczki do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu; czytanie artykułów w wersji elektronicznej, udostępnianych w Internecie;
- **zajęcia rekreacyjne i kulturalne:**
  - zorganizowane wyjścia integracyjne z dziećmi do restauracji, lodziarni, naleśnikarni: nauka kulturalnego zachowywania się w miejscu publicznym, wyjścia z wychowankami na seanse filmowe do kina „Helios”;
  - wyjścia wraz z dziećmi do centrów handlowych na wspólne zakupy w ramach przygotowania do usamodzielnienia;
  - indywidualne wyjścia i wyjazdy wychowanków na zajęcia związane z ich zainteresowaniami (treningi piłki nożnej, boks, siłownia, taniec) oraz wyjazdy na turnieje i zawody sportowe);
  - organizacja wyjazdu na mecz piłkarski reprezentacji Polski do Warszawy;
  - wyjścia z dziećmi do Kościoła na msze święte w ramach przygotowań do przyjęcia I Komunii Świętej;
  - zindywidualizowane wyjazdy na ferie zimowe;
  - wyjście do Muzeum Strażackiego na festyn;
  - wyjście do Bajlandii w ramach urodzin młodszej wychowanki;
  - wyjścia do Odszkodni i płatnych salek zabaw „pod dachem”;
  - wspólne wyjścia do Biblioteki Publicznej – rozwijanie czytelnictwa, udział w różnych zajęciach plastycznych i rekreacyjnych;
  - udział w Festiwalu Czekolady – udział w warsztatach pn. „Zdobienie pierników”, „Czekoladowa biżuteria”;
  - wycieczka do Wrocławia na wystawę klocków Lego;

- udział w imprezie zorganizowanej przez firmę Polaris („dmuchańce”, quady, konie, pokaz starych samochodów, lody);
- **zajęcia świetlicowe:** stały dostęp do radia, telewizji, stałe łącze internetowe i zestawy komputerowe w każdej grupie, układanie puzzli i klocków Lego, gry planszowe, zręcznościowe, logiczne (np. „Chińczyk”, „Monopol”, szachy, warcaby);
- **wyjścia i wydarzenia związane z obchodzeniem świąt i ważnych wydarzeń w mieście:**
  - obchodzenie Świąt Wielkanocnych (rozmowy i zapoznanie dzieci z tradycją, przygotowywanie pisanek, przygotowanie i wspólne spożywanie posiłków zgodnie z tradycją, przygotowanie koszyczka wielkanocnego udział w święceniu pokarmów);
  - święta majowe: malowanie flagi, rozmowy odnośnie wagi święta, wyjście na Rynek w ramach obchodów uchwalenia Konstytucji 3 Maja; piknik na Wyspie Bolko;
  - udział w rozmaitych festynach z okazji Dni Opolą;
  - szereg wyjść zorganizowanych w ramach Dnia Dziecka (m.in. do kina „Helios”, gry, zabawy i „dmuchańce”, zabawy ruchowe);
  - wyjścia i udział w wydarzeniach około festiwalowych związanych z Krajowym Festiwalem Polskiej Piosenki w Opolu;
  - udział w wydarzeniach związanych z obchodem Święta Niepodległości,
  - organizacja zabawy Halloween na terenie placówki;
  - wyjazd z dziećmi na cmentarz w ramach Święta Wszystkich Świętych;
  - z okazji Mikołajek: pisanie listów, przygotowanie prezentów, udział w Marszu Mikołajów, spotkanie z Mikołajem;
  - obchodzenie Świąt Bożego Narodzenia: rozmowy na temat tradycji, wykonanie ozdób świątecznych, dekorowanie pomieszczeń, strojenie choinki, pomoc w przygotowaniu potraw, wspólne świętowanie zgodnie z tradycją, wyjścia do Kościoła, spacer na Jarmark Świąteczny;
  - świętowanie Sylwestra i Nowego Roku: wystrzały konfetti, pokaz zimnych ognii.

Wyżej powołane działania umożliwiły tutejszym wychowankom funkcjonowanie w warunkach zbliżonych do rodzinnych oraz zapewniły zrównoważony i stabilny proces wychowawczy.

---

3. Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

---

Gotowość do samodzielnego życia młodych ludzi opuszczających pieczę zastępczą warunkuje ich osobista historia, trauma życiowa, osobowość, możliwości intelektualne, ale też oferta dostępnej pomocy. Drugi ważny czynnik to oferta pomocy dla młodego dorosłego, czyli dostęp do instytucji i organizacji, które oferują różne formy wsparcia, adekwatnie do potrzeb młodego dorosłego.

Pełnoletni wychowankowie pieczy podlegają procesowi usamodzielnienia, w trakcie którego wspiera ich opiekun usamodzielnienia. Podstawą do udzielenia pomocy osobie usamodzielnianej jest przygotowanie Indywidualnego Programu Usamodzielnienia wraz ze zobowiązaniem wychowanka do jego realizacji i złożenie do zatwierdzenia przez Dyrektora MOPR w Opolu. Program określa w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Zapis Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 37 ust. 2) umożliwia pełnoletniemu wychowankowi pozostanie w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo – wychowawczej do czasu ukończenia 25 roku życia, pod warunkiem kontynuowania nauki. Przed osiągnięciem pełnoletności młodzież entuzjastycznie myśli o własnej dorosłości, przekonana, że poradzi sobie z codziennymi obowiązkami, w rzeczywistości z możliwości pozostania w pieczy korzysta zdecydowana większość wychowanków osiągających w danym roku osiemnasty rok życia. Powodem jest brak dostatecznej dojrzałości, kontynuowanie nauki w trybie dziennym, brak stałego źródła dochodu pozwalającego na utrzymanie się, brak warunków mieszkaniowych. W 2024 roku w rodzinnej pieczy zastępczej pozostawało 18 pełnoletnich wychowanków, natomiast w pieczy instytucjonalnej 10 osób.

Osobom usamodzielnianym, wobec których piecza zastępcza zostanie rozwiązana, przyznaje się pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie,

zagospodarowanie. Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (np. mieszkania z zasobów gminy) oraz zatrudnienia, a także zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Wychowankowie, którzy opuszczają placówki opiekuńczo- wychowawcze i rodziny zastępcze oczekujący na lokal do remontu z zasobów miasta otrzymują pomoc w formie pobytu w mieszkaniu treningowym.

W Opolu funkcjonuje 5 mieszkań treningowych przeznaczonych łącznie dla 9 usamodzielniających się osób – 2 mieszkania w Centrum Aktywizacji Społecznej, ul. Krakowskiej 32, 2 mieszkania mieszczące się przy ul. Małopolskiej 20a oraz mieszkanie przy ul. Oświęcimskiej 86h/2 dla dwóch wychowanek z małymi dziećmi. Mieszkania treningowe są wyposażone w meble oraz niezbędny sprzęt gospodarstwa domowego w celu zapewnienia odpowiednich warunków. Przy wsparciu pracowników socjalnych i innych specjalistów mieszkańcy zdobywają umiejętności niezbędne do samodzielnego funkcjonowania, w tym prowadzenia własnego gospodarstwa domowego.

W 2024 r. w mieszkaniach przebywało 9 osób, w tym 1 wychowanka z małym dzieckiem.

W roku 2024 usamodzielniało się 26 wychowanków pieczy zastępczej. Monitorowano realizację indywidualnych programów usamodzielniania 216 wychowanków pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, przygotowujących ich do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Pierwszorazowo sporządzono 17 indywidualnych programów usamodzielniania.

---

4. Zadania powiatu realizowane w 2024 r. w zakresie pieczy zastępczej - dane statystyczne

---

4.1. Świadczenia pieniężne na rzecz wychowanków z rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych

1) świadczenie pieniężne przyznane wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej:

L.P.	RODZAJ UDZIELONEJ POMOCY	LICZBA WYCHOWANKÓW Z RODZIN ZASTĘPCZYCH	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KOSZT ŚWIADCZEŃ
1.	NA USAMODZIELNIENIE	12	12	84 817,00
2.	NA KONTYNUOWANIE NAUKI	34	292	207 271,18
3.	NA ZAGOSPODAROWANIE	16	16	34 255,00

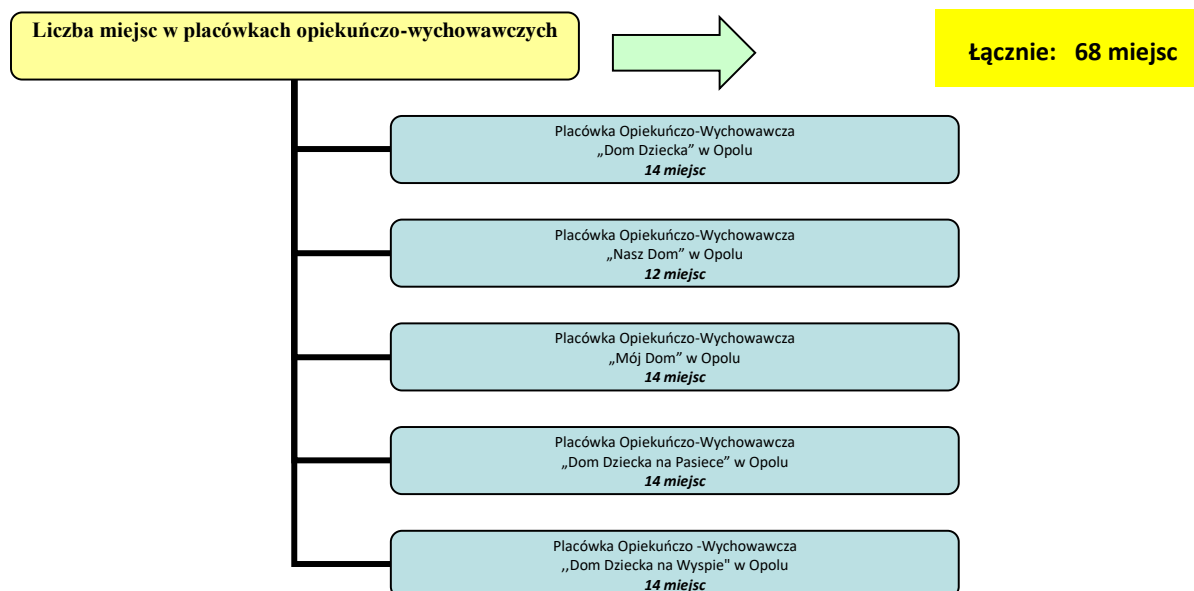
	SUMA	X	X	326 343,18
--	------	---	---	------------

2) świadczenie pieniężne przyznane wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej:

L.P.	RODZAJ UDZIELONEJ POMOCY	LICZBA WYCHOWANKÓW Z PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KOSZT ŚWIADCZEŃ
1.	NA USAMODZIELNIENIE	3	3	22 482,00
2.	NA KONTYNUOWANIE NAUKI	16	96	71 169,69
3.	NA ZAGOSPODAROWANIE	4	4	9 088,00
	SUMA	X	X	102 739,69

4.2 Zadania powiatu realizowane w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej

a) Liczba miejsc w poszczególnych placówkach

b) Liczba dzieci przyjętych w poszczególnych placówkach

Lp.	Nazwa placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba miejsc w placówkach	Liczba dzieci przyjętych w 2022 r.	Liczba dzieci przyjętych w 2023 r.	Liczba dzieci przyjętych w 2024 r.	Średnia liczba dzieci w placówkach w 2022 r.	Średnia liczba dzieci w placówkach w 2023 r.	Średnia liczba dzieci w placówkach w 2024 r.
1.	„Dom Dziecka” w Opolu	14	8	6	11	14	14	17
2.	„Nasz Dom” w Opolu	12	5	9	7	10	12	13
3.	„Mój Dom” w Opolu	14	3	9	11	14	14	15
4.	„Dom Dziecka na Pasięce” w Opolu	14	16	12	5	12	14	14
5.	„Dom Dziecka na Wyspie” w Opolu	14	10	16	14	13	14	15
Suma		68	32	52	48	63	68	74

c) Liczba dzieci do 18 roku życia opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze

Powód	2022 rok	2023 rok	2024 rok
powrót do rodziny naturalnej	2	14	7
umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	6	7	7
przekazanie do adopcji	0	0	0
umieszczenie w domu pomocy społecznej	0	0	1
zgon	0	0	0
inny powód	0	1	1

d) Okres przebywania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Funkcja placówki	Liczba dzieci w pieczy ogółem	do 3 m-cy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
socjalizacyjna	77	4	6	11	13	12	31 *

* Dzieci pozostają w placówce do czasu zakończenia nauki.

e) Dzieci w pieczy zastępczej wg wieku

Wiek dziecka	Liczba dzieci
poniżej 1 roku życia	0
od 1 roku życia do 3 lat	1
od 4 do 6 lat	1
od 7 do 13 lat	30
od 14 do 17 lat	35
od 18 do 24 lat	10

f) Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

Wiek dziecka	Liczba dzieci
sieroctwo	0
półsieroctwo	1
uzależnienie rodziców od alkoholu	18
przemoc w rodzinie	5
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	36
Inne (tj. umieszczenia z: rodziny zastępczej, z instytucjonalnej pieczy zastępczej – innej placówki opiekuńczo-wychowawczej, z powodu ucieczki z domu rodzinnego)	17

Zgodnie z Zarządzeniem nr OR-I.0050.199.2024 Prezydenta Miasta Opola z dnia 25.03.2024 r. w sprawie ustalenia na 2024 rok średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Opolu, w 2024 roku średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w:

- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka“ w Opolu,

- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasz Dom“ w Opolu,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Mój Dom“ w Opolu,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka na PasiECE“ w Opolu,
- Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Dom Dziecka na Wyspie“ w Opolu

wyniósł **8377,22 zł.**

Podsumowanie

W 2024 roku w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Opola wychowywało się 198 dzieci, spośród których 40 pochodzi z innych powiatów.

Brak miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej w Opolu powoduje konieczność zabezpieczania dzieci z naszego miasta w rodzinach zastępczych działających na terenie innych powiatów. Zgodnie z art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tego typu procedura wymaga zawarcia stosownego porozumienia między starostami właściwych powiatów (Miasto Opole dodatkowo partycypuje w pokrywaniu kosztów wynagrodzenia rodziny, utrzymania lokalu mieszkalnego, a także świadczeń fakultatywnych, takich jak wypoczynek, remont, zdarzenia losowe).

Na podstawie tych porozumień miasto Opole w 2024 r. pokrywało koszty utrzymania 77 opolskich dzieci w 62 rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, z czego:

- ✓ 21 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- ✓ 26 małoletnich przebywało w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- ✓ 30 małoletnich przebywało w rodzinach zawodowych i rodzinnych domach dziecka,

Według stanu na 31.12.2024 r., w instytucjonalnej pieczy zastępczej w Opolu przebywało łącznie 77 dzieci, ponadto 10 małoletnich na podstawie zawartych porozumień jest umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów. W ciągu roku wydano 17 skierowań dla nowych dzieci przyjętych do placówki.

W 2024 roku na terenie Opola w pieczy zastępczej przebywało łącznie 15 małoletnich obywateli Ukrainy:

- ✓ 8 w instytucjonalnej pieczy,
- ✓ 7 w rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2024 roku na podstawie postanowienia sądu w mieście Opolu w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych zostało łącznie 27 dzieci (43 dzieci w roku 2023) z tego:

- ✓ 13 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- ✓ 12 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- ✓ 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka.

Rodzinną pieczę zastępczą opuściło łącznie 27 z czego 4 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, 2 zostało przysposobionych, 2 zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 19 wychowanków osiągnęło 18 rok życia i opuściło rodzinę zastępczą.

W pieczy instytucjonalnej zostało umieszczonych 32 dzieci (dla porównania: 37 dzieci w 2023 roku). Instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło łącznie 23 dzieci, z czego:

- ✓ 7 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- ✓ 2 dzieci zostało umieszczonych w innej formie pieczy instytucjonalnej,
- ✓ 7 dzieci zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ 7 wychowanków osiągnęło 18 rok życia i opuściło pieczę zastępczą.

Deficyt rodzin zastępczych i kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej były powodem zabezpieczenia w opolskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych 20 dzieci poniżej 10 roku życia, spośród których:

- ✓ 3 zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- ✓ 2 powróciło pod opiekę rodziców biologicznych (w tym 4 małoletnich pochodzenia ukraińskiego),
- ✓ 15 dzieci w dalszym ciągu przebywa w instytucjonalnej pieczy zastępczej i poszukiwane są dla nich miejsca w rodzinach zastępczych.

Liczba rodzin zastępczych w Opolu w 2024 roku

Typy rodzin	Liczba rodzin	Liczba dzieci
spokrewnione	88	113
niezawodowe	43	62
zawodowe	5	13
<i>w tym:</i>		
➤ <i>specjalistyczna</i>	1	1
➤ <i>pogotowie rodzinne</i>	0	0
rodzinny dom dziecka	1	10
Podsumowanie	137	198

Koszty utrzymania opolskich dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2024 roku

LP.	RODZAJ RODZIN ZASTĘPCZYCH	LICZBA RODZIN/ ZOL	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KOSZT ŚWIADCZEŃ
1.	POROZUMIENIA-ZOBOWIĄZANIA, Z TEGO:	56	71	1753	1 505 060,40
1.1	RODZINY SPOKREWNIONE	17	21	450	297 581,44
1.2	RODZINY NIEZAWODOWE	24	26	528	464 954,31
1.3	RODZINY ZAWODOWE	4	4	130	108 967,48
1.4	RODZINNE DOMY DZIECKA	11	20	645	633 557,17
2.	ZWROT WYDATKÓW BEZ POROZUMIEŃ	6	6	90	73 261,53
Ogółem		62	76	1843	1 578 321,93
3.	KOSZTY UTRZYMANIA DZIECI W ZOL	3	3	36	125 918,88

Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie miasta Opola w 2024 roku

L.P.	RODZAJ RODZIN ZASTĘPCZYCH	LICZBA RODZIN/ ZOL	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KOSZT ŚWIADCZEŃ
1.	SPOKREWNIONE	88	113	1294	1 151 181,85
2.	NIEZAWODOWE	43	62	652	891 707,73
3.	ZAWODOWE	5	13	250	270 713,26
4.	RODZINNE DOMY DZIECKA	1	10	116	169 183,94
Ogółem		137	198	2312	2 482 786,78

Koszty utrzymania dzieci wychowujących się w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów (porozumienia – zobowiązania) i dzieci z innych powiatów przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w Opolu (porozumienia – należności) w 2024 roku

LP.	INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	LICZBA WYCHOWANKÓW	WYDATEK
1.	POROZUMIENIA - ZOBOWIĄZANIA	10	679 320,84
2.	POROZUMIENIA-NALEŻNOŚCI	3	329 410,93

Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości przyznanych świadczeń oraz dodatków, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ograniczenie, pozbawienie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej nie wyłącza z obowiązku ponoszenia opłaty.

MOPR prowadzi postępowania administracyjne w sprawie ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej jako jednostka właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej czy rodzinnym domu dziecka. Ustalenie opłaty następuje w drodze decyzji starosty, od której służy odwołanie na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

W związku z wydanymi decyzjami dotyczącymi odpłatności rodziców biologicznych

za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, w 2024 roku na konto MOPR w Opolu wpłynęło łącznie **54 186,25 zł**.

	Wpływy z tytułu ustalonej rodzicom biologicznym opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej
Rodzinna piecza zastępcza	44 503,46
Instytucjonalna piecza zastępcza	9 682,79
Ogółem	54 186,25

---

5. Perspektywy i zadania do realizacji w zakresie pieczy zastępczej

---

5.1. Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Opolu na lata 2025 – 2027.

W celu ustalenia priorytetów i strategii Miasta Opola w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Rada Miasta Opola Uchwałą NR X/168/24 z dnia 19 grudnia 2024 r. przyjęła Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Opolu na lata 2025-2027, którego celem jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodzin i rozwój pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie naturalnej znajduje się w gestii gminy, natomiast organizacja pieczy zastępczej jest powierzona powiatowi.

Miasto Opole realizuje zadania gminy oraz powiatu w zakresie:

- › wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji oraz
- › systemu pieczy zastępczej w ramach działań zespołu osób i instytucji ukierunkowanych na zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rozwiązania systemowe wynikające z obowiązującej od 1 stycznia 2012 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładą nacisk na działania zmierzające do utrzymania dziecka w rodzinie. Zadanie to ustawodawca nałożył na gminy jednocześnie zobowiązując je do opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny są istotne, ponieważ wyznaczone w nim cele, priorytety oraz kierunki działań są pomocne w stworzeniu spójnego systemu pomocy dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, opartego na współpracy wszystkich instytucji, organizacji i osób pracujących z dziećmi i rodzicami. Efektywna realizacja programu przez współpracujące ze sobą ogniwa systemu może powstrzymać destrukcyjne procesy zachodzące w rodzinach i pomóc w dokonaniu przemiany, skutkującej wzmocnieniem i rozwojem rodzin oraz, co najważniejsze, w utrzymaniu w nich dzieci.

Powyższy Program został opracowany w oparciu o posiadane w mieście Opolu zasoby w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz analizę potrzeb. Przeprowadzono analizę SWOT systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej określając mocne i słabe strony systemu oraz szanse i zagrożenia. Realizując powierzone zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dostrzeżono, że problem dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziców narasta i konieczne jest podjęcie dodatkowych zadań, które mogłyby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom zachodzącym w opiece nad rodziną i dzieckiem. Przyjęty na lata 2025-2027 Program zakłada realizację poniższych zadań:

1. Kontynuacja promocji systemu rodzinnej pieczy zastępczej:

- wykorzystanie możliwych kanałów informacyjnych, współpraca z mediami, kościołem, organizacjami pozarządowymi, instytucjami, w celu przekazania opinii publicznej problemu społecznej współodpowiedzialności za dzieci wymagające opieki,
- współpraca z instytucjami oświatowymi, pomocowymi, organizacjami pozarządowymi, dysponującymi kadrą osób świadomych problematyki i posiadającymi potencjał, wykształcenie i umiejętności sprawowania pieczy (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, psychologowie, terapeuci);

2. Rozwijanie rodzinnej pieczy zastępczej i pozyskiwanie kandydatów do pełnienia powyższej funkcji:

w dalszym ciągu przeważająca jest liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, która w niewystarczającym stopniu radzi sobie w wypełnianiu zadań opieki i wychowania,

a zdecydowanie zbyt mała jest liczba niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych w stosunku do występujących w naszym mieście potrzeb.

Skutkuje to zabezpieczaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci poniżej 10 roku życia, które z uwagi na swój wiek powinny zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym, istotne jest rozwijanie tej formuły;

3. Dalszy rozwój infrastruktury przygotowanych do zamieszkania, wyremontowanych mieszkań z zasobów gminy na cele realizacji form rodzinnej pieczy zastępczej – udostępnienie mieszkań/nieruchomości na cele utworzenia rodzinnych domów dziecka:

obecnie w infrastrukturze MOPR funkcjonuje jedna taka forma pieczy zastępczej, która umożliwia umieszczanie większej liczby dzieci w różnym wieku. Program zakłada:

3.1. *Uruchomienie dwóch rodzinnych domów dziecka.* Zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej i Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej konieczne jest dążenie do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Oznacza to, że priorytetem jest powstawanie rodzinnych form pieczy zastępczej. Każde dziecko ma prawo do wzrastania w stabilnym i bezpiecznym środowisku wychowawczym, a dziecko, które nie może się wychowywać w swojej biologicznej rodzinie, ma prawo uzyskać stałą opiekę w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Najkorzystniejszym dla rozwoju dziecka jest przebywanie w rodzinnej formie pieczy zastępczej, która daje warunki zbliżone do domu rodzinnego;

4. Budowa dwóch domów dziecka dla 28 dzieci, w tym miejsca interwencyjne:

obecnie miasto dysponuje 5 placówkami na 68 miejsc całodobowej opieki. W związku z zaostrzeniem przepisów prawa, a tym samym zwiększeniem liczby dzieci wymagających zabezpieczenia w pieczy zastępczej, funkcjonująca dotychczas liczba miejsc jest niewystarczająca. Wobec tego konieczne jest uruchomienie 2 nowych obiektów na 14-osobowe placówki;

5. Poprawa kondycji finansowej rodzin sprawujących pieczę zastępczą i osób usamodzielnianych.

5.1. *Zwiększenie wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka:*

w 2024 roku w Opolu funkcjonowało 5 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 rodzina zawodowa specjalistyczna, a także jeden rodzinny dom dziecka. Zawodowe rodziny oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymują miesięczne wynagrodzenie w kwotach brutto od 5013,00 zł do 7241,00 zł. Zarówno rodziny zastępcze zawodowe, jak i rodzinne domy dziecka stanowią alternatywną do placówek opiekuńczo-wychowawczych i istotną formę pieczy zastępczej nad dziećmi.

Ustawodawca w art. 85 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalił wynagrodzenie rodziny zastępczej zawodowej i prowadzącego rodzinny dom dziecka (4100 zł) oraz rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego (5084 zł) na poziomie minimalnym, jednocześnie dając uprawnienia powiatowi do ich podnoszenia w drodze uchwały Rady Powiatu.

Przyjęta Uchwała Nr X/169/24 Rady Miasta Opola z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie podniesienia wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz prowadzących rodzinny dom dziecka jest więc wypełnieniem przez Radę Miasta Opola dyspozycji z art. 91 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która daje możliwość zwiększenia wynagrodzeń dla zawodowych form pieczy zastępczej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka od 1 lutego 2025 r. Wprowadzona w niniejszej uchwale regulacja różnicuje kwoty wynagrodzenia brutto w zależności od liczby dzieci, co odzwierciedla zwiększony wysiłek prowadzących rodzinną pieczę zastępczą w zależności od liczby dzieci powierzonych ich opiece.

Należy podkreślić, że prowadzenie zawodowej rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka jest zadaniem wyjątkowym – wymaga całodobowego zaangażowania i nieustannej troski o dobro powierzonych dzieci, gotowości do przyjmowania coraz to nowych dzieci z ich bagażem doświadczeń oraz współpracy z niejednokrotnie trudnym środowiskiem rodzin biologicznych tych dzieci. Niewątpliwym jest, że jest to praca bardzo odpowiedzialna, wymagająca od opiekunów wiedzy, kompetencji wychowawczych, umiejętności interpersonalnych, a także stałego podnoszenia kwalifikacji. Całodzienna praca wiąże się także z dużym obciążeniem emocjonalnym i psychologicznym. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodziny biologicznej w rodzinnych formach pieczy leży w interesie społecznym, bowiem to rodzina, jej system wartości i wzorce w niej przekazywane dają gwarancję prawidłowego wychowania, socjalizacji i oparcia społecznego.

Pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze stało się obecnie priorytetem wymagającym dowartościowania zarówno w kontekście należnego im prestiżu, jak i finansowej gratyfikacji przynależnej tak wielkiemu zaangażowaniu.

5.2. Zwiększenie środków finansowych na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinnych domów dziecka.

W związku z powyższym zostaną wdrożone regulacje dotyczące udzielania świadczeń dla rodzinnych form pieczy zastępczej, w szczególności dotyczące:

- leczenia i diagnostyki wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Wzrost świadczenia na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, w tym na pokrycie kosztów jego leczenia, dla wszystkich rodzin zastępczych o 500,00 zł miesięcznie,
- wzrostu dodatku z tytułu niepełnosprawności z 306,00 zł do 1000,00 zł dla dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością,
- wzrostu dofinansowania do wypoczynku dla wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej do 2000,00 zł rocznie na wypoczynek dla dzieci.

Podkreślić należy, iż rodzic zastępczy swoje obowiązki wykonuje nieustannie przez całą dobę, podejmuje się trudnej roli opieki i wychowywania dzieci, które bardzo często wymagają wielowymiarowego wsparcia, redukcji deficytów i zaniedbań. Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej wymagają kompleksowej i natychmiastowej diagnostyki, a następnie wsparcia specjalistycznego dostosowanego do ich indywidualnych potrzeb. Długie oczekiwanie i ograniczony dostęp do specjalistów w ramach publicznej opieki zdrowotnej wiążą się z pokrywaniem kosztów leczenia prywatnego. Powyższe niejednokrotnie przekracza miesięczne świadczenie otrzymywane na dziecko, a w niektórych przypadkach uniemożliwia kontynuowanie takiego leczenia. Praca rodziców zastępczych jest niewątpliwie bardzo odpowiedzialna, wymagająca od opiekunów wiedzy, kompetencji wychowawczych, umiejętności interpersonalnych a także stałego podnoszenia kwalifikacji. Dodatkowym obowiązkiem rodziny zastępczej jest podtrzymywanie kontaktów z rodzicami biologicznymi dzieci, a także praca na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Ponadto należy uwzględnić fakt, że rodzinna piecza zastępcza jest znacznie mniej kosztowna niż piecza instytucjonalna, korzystniejsza z punktu widzenia prawidłowego rozwoju dzieci i wchodzenia w dorosłe życie. Podniesienie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych ma na celu przede wszystkim zachęcenie zarówno nowych

kandydatów, jak i rodzin już funkcjonujących do sprawowania zawodowej pieczy zastępczej oraz polepszenie standardu życia rodzin zastępczych i dzieci wychowujących się w tych rodzinach.

5.3. Rozwój kompleksowego wsparcia rodzin zastępczych i rodziców biologicznych:

- organizacja przez miasto Opole wypoczynku letniego dla dzieci. Wypoczynek letni w ramach działań Miejskiego Ośrodka Sportu w Opolu oraz w ramach projektu realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu ze środków UE,
- wsparcie terapeutyczne i psychologiczne. Bieżące wsparcie dla wszystkich rodzin zastępczych i dzieci,
- Uruchomienie klubu wsparcia rodzica zastępczego – oferującego różne formy wsparcia dla rodzin zastępczych, w tym wsparcie psychologa, terapeuty, pedagoga, szkolenia i warsztaty dla rodzin zastępczych mające na celu podnoszenie ich kompetencji oraz inne inicjatywy dla rodzin i dzieci. Miasto planuje zlecenie zadania w drodze konkursu organizacji pozarządowej działającej na rzecz rodzin zastępczych i dzieci. Miasto przekazało gotowy lokal lub budynek, w którym będzie mógł działać klub wsparcia rodzica zastępczego (organizowanie szkoleń, działania mające na celu aktywizację i integrację środowisk zastępczych (z udziałem dzieci, rodziców zastępczych i rodziców biologicznych oraz dzieci biologicznych rodziców zastępczych, rozwój wolontariatu działającego w obszarze pieczy zastępczej),

5.4. Rozwój wsparcia, w tym finansowego, dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Wzrost wysokości pomocy na kontynuowanie nauki. Zwiększenie pomocy do 2500,00 zł miesięcznie w stosunku do minimalnej kwoty ustawowej (759 zł miesięcznie) dla wychowanków opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą, którzy kontynuują naukę i zamieszkają w mieszkaniach treningowych do czasu otrzymania lokalu do remontu z zasobów miasta. Przyjęta Uchwała Nr X/170/24 Rady Miasta Opolą z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie podniesienia wysokości świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą i korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu treningowym, będzie realizowana od 1 lutego 2025 r.

5.2 Potrzeby pieczy zastępczej w mieście Opolu

W ramach rozwoju pieczy zastępczej, na podstawie rozpoznanych potrzeb tego obszaru, niezbędne jest:

- Kontynuowanie podjętych działań w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego oraz wprowadzanie nowych rozwiązań, które zachęciłyby potencjalnych kandydatów do podjęcia decyzji o pełnieniu funkcji jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej.
- Zabezpieczanie środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w tym analiza możliwości dodatkowego wsparcia pozafinansowego.
- Rozwój współpracy między wszystkimi instytucjami działającymi w obszarze pieczy zastępczej oraz sektorem pozarządowym, tworzenie nowych form pieczy zastępczej.
- Wdrożenie regulacji dotyczących udzielania świadczeń dla rodzinnych form pieczy zastępczej dotyczących:
  - a) zasad przyznawania świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodzinnej pieczy zastępczej,
  - b) zasad przyznawania świadczeń na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
  - c) zasad przyznawania środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka,
  - d) zasad przyznawania środków finansowych dla rodziny zastępczej zawodowej na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego oraz zasady pokrywania niezbędnych kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka.

Załącznik:

Wykaz Placówek Wsparcia Dziennego na terenie Miasta Opolu.

**Załącznik do Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej w 2024 roku
oraz informacja o potrzebach w tym zakresie**

WYKAZ PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA OPOŁA

Lp.	NAZWA PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO	PROWADZĄCY	ADRES PLACÓWKI	Liczba miejsc	Forma
1.	SERCE DLA SERCA	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „SERCE DLA SERCA”	Opole, ul. Ozimska 55	20	Opiekuńcza
2.	TWOJA FABRYKA MARZEŃ	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Opole, ul. Nałkowskiej 16 (sala wynajęta w Publicznej Szkole Podstawowej nr 16)	15	Opiekuńcza i specjalistyczna
3.	CEGIELKA	Stowarzyszenie IMMACULATA	Opole, ul. Grota - Roweckiego 3	30	Opiekuńcza
4.	OAZA	Fundacja Pomocy Dzieciom i Rodzinie HORYZONT	Opole ul. Sienkiewicza 20 of.	20	Opiekuńcza
5.	PARASOL	Fundacja Pomocy Dzieciom „Bądź Dobroczyncom”	Opole, ul. Złota 59	15	Praca podwórkowa
6.	GARAŻ	Chrześcijańska Służba Charytatywna	Opole, ul. Niedziałkowskiego 9 a	30	Opiekuńcza

7.	SŁONECZNA	Stowarzyszenie Na Rzecz Integracji Środowiska Lokalnego „Chciej Chcieć”	Opole, ul. Tysiąclecia 11 (sala parafialna przy kościele św. Jacka w Opolu)	15	Opiekuńcza
8.	NARNIA	Fundacja Pomocy Dzieciom i Rodzinie HORYZONT	Opole, ul. Gorzołki 4 (sala wynajęta w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 24)	15	Praca podwórkowa
9.	SZANSA	MOPR	Opole, ul. Małopolska 20 A	30	Opiekuńcza
10.	STACJA	Opolskie Centrum Profilaktyki Środowiskowej	Opole, ul. Wandy 1	15	Praca podwórkowa
11.	POZYTYWKA	Stowarzyszenie „Opolska Pozytywka”	Opole, ul. Strażacka 13	15	Praca podwórkowa

Łączna liczba miejsc: 220